

Rantasalmen kierros 3.-5.7.2010

Kiertäjä: Merja Turunen

Väline: merikajakki Viking Expedition

Reitti: Toralahti – Tulisalmi – Voinsalmen virta – Rämeenkanava – Taivalsaari – Kirvessaari – Linnansaari, Perpulanluhta – Saksansilta – Kaitasaari – Ketveleen kanava – Rauansaari – Oskarin ranta – Kupialansalmi – Petrosalmi – Käärmevirta – Tulisalmi – Toralahti
Melontamatkaa yhteensä noin 90 kilometriä kaikkine mutkineen

Illalla valmiiksi lastattu kajakki irtoaa kotirannasta lauantaiaamuna hieman kello kuuden jälkeen. Alkumatkasta hanskat ja tuulitakki ovat vielä tarpeen, enkä silloin vielä tiennyt, että seuraavan kerran niitä tarvitsee syyskuussa.

Kotivesillä Toralahdella, Seppälänsalmella ja Hirvilahdella ei ole ristinsielua, eikä vielä Yövedelläkään. Kelkkakannanniemen jälkeen suunta oikealle, jossa mitättömän pieni betonisilta tekee pilkkaa virrasta, joka vielä sata vuotta sitten kuohui koskena. Ennen kuin Virtasalmen kanava kaivettiin ja Sikoinleuka perattiin, Haapaselän ja Yöveden pinnat olivat puolisen metriä Haukivettä ylempänä. Koski kuihtui virraksi, ja tuhon viimeistelivät 1950-luvun sillanrakentajat, jotka pengersivät monikymmenmetrisen virran ja jättivät sille vain reilun parimetrinen aukon.

Ensikertalainen saa pitää virran sillassa varansa, sillä myötävirtaan mentäessä heti silta-aukon jälkeen pitää kääntää jyrkästi oikealle. Kivikko juoruaa vielä siitä, että vesi on virrannut joskus vilkkaamminkin.

Pian on edessä Vasikkasaari, jonka voi ohittaa kummalta puolelta tahansa – vaikka ainakin loppukesästä molemmat reitit voivat epäilyttää. Läntisempi, sillalta katsoen oikeanpuoleinen reitti on perinteinen ja syvempi, onhan sitä pitkin ajanut aikoinaan Voinsalmi-laivakin. Kun eteen tulee tiuha ruovikkoseinä, on vain puskeuttava läpi, sillä muutaman metrin päästä reitti taas selvenee. Saaren vasemmalla puolella on matalampaa ja ruovikkoa sielläkin.

Ennen seuraavaa siltaa kannattaa vilkaista vasemmalla kohoavaa jyrkkää Ukonkalliota, johon muun muassa Lauri-nimisen laivan (ehkäpä hinaajan?) miehistö on hakannut muiston käynnistään vuonna 1919. Sillan jälkeen kotilaiturissaan saattaa nököttää oikea hinaaja, työtehtävistä huvikäyttöön siirtynyt Rumilus.

Kun kapea reitti levenee, edessä on Voinselkä. Koska aamu on tyyni ja kaunis, päätän oikaista edessä olevan Kontiosaaren vasemmalta puolelta. Pian muistan, miksi niin ei kannata tehdä: vettä on hädin tuskin puolta metriä ja kiviä yhtä paljon kuin keskiverto savolaispellolla.

Jos ei ole aikaisemmin kulkenut Rämeenkanavan kautta, kannattaa tähyillä selän itärannalle korkean mäen päälle rakennettua kesämökkiä. Heti sen vasemmalla puolella aukeaa matala, soutuveneaikaan hiekkaiseen maahan kaivettu kanava. Kanavan alkupäässä on laituria 1

muistuttava rakennelma – se on maanomistajan itselleen rakentama kapulalossin tapainen systeemi, jonka avulla hän saa mönkijän kanavan yli.

Kanavan jälkeen olen siirtynyt Haukiveden puolelle, aluksi Jussinselälle. Aamun ensimmäiset ihmiset ovat liikkeellä Korpinluodon kärjessä, jossa kaksi uistelijaa uittaa vieheitään. Kysyn miehiltä kelloa, joka on kuulemma puoli yhdeksän. Käyn toteamassa, että sukulaisten mökkirannassa on hiljaista, ja kierrän sitten Viitasaaren ja rantaudun Taivalsaaren retkisaatamaan. Olen siirtynyt Linnansaaren kansallispuistoon.

Trangialla puuro ja kahvit, ja palanpainikkeeksi selällä lipuu näky, jonka vuoksi läksin liikkeelle niin järjettömän aikaisin: vuotuisen höyrylaivaregatan osanottajat ajavat syväväylää pitkin Varkauteen. Ehdin vain suunnitella aamupäivätorkkuja, kun saareen rantautuu moottoriveneellä nuoripari pikkupoikansa kanssa. Hekin ovat liikkeellä höyrylaivojen vuoksi.

Tavarat takaisin kajakkiin ja vesille, keula kohti etelää. Pari höyrylaivaa tulee vielä Karhosaaren kupeessa vastaan. Käyn tutkimassa Toivosaaressa keskelle pistävän syvän lahden ja totean, että lahdenpohjukasta näkee suoraan Repomäen näkötornille. Paavalinsaaren kierrän itäpuolelta, ja ruovikkoinen Matikkasalmi näyttää kasvavan sekini hyvää vauhtia umpeen. Vielä siitäkin pääsee.

Vuorisaaren ja Tiheisen välinen salmi on aina näkemisen arvoinen: noin kilometrin matkan Tiheinen kohoaa vedestä pystysuorana kallioseinänä, parhaimmillaan useita kymmeniä metriä korkeana. Alla on vettä saman verran. Kallioseinään pultatut metallirenkaat lienevät muistoja irtouiton ajoilta, jolloin tukit piti saada kovalla tuulella keräytyksi yhteen ja kiinnitetyksi turvaan.

Iltapäivän aurinko laiskottaa. Vuorisaaren eteläkärjestä käännyin kohti Kirvessaarta ja rantaudun oikomaan koipiini. Saarella on kahvitauolla varkauteen uistelijapariskunta. Katsomme kahta vesiskootteria, jotka pärisevät saaren ohi. - Nuo pitäisi kieltää lailla, mies toteaa.

Puikkelehdin saarten sokkeloissa, Uskien ja Anttosten välisissä kapeikoissa kohti etelää. Viiden jälkeen rantaudun Linnansaaren pohjoispäähän Perpulanluhtaan. Siellä yöpyy myös neljän hengen seurue isossa veneessä, kajakilla tullut helsinkiläismeloja sekä ranskalainen pariskunta, joka on tullut venekyydillä Oravista. Pariskunta on pitkällä Pohjois-Euroopan-kierroksella ja puhuu vain ranskaa. Suomessa heillä on kuulemma ollut vähän vaikeuksia.

Aamulla makailen teltassa ja ihmettelen, minne se ennustettu helteen jatko katosi, kun aurinko ei paista ja puutkin humisevat kuin kovemmassakin tuulessa. Selitys löytyy ulkona: aurinko on vielä sankan kuusikon takana, eikä haavikko kummoista tuulta tarvitse humistakseen.

Ranskalaiset tönäisevät minut liikkeelle kymmenen aikaan. Tapaan heidät tunnin kuluttua Sammakoniemessä, jossa olen täyttämässä vesisäkkiä samaan aikaan kun he sukeltavat hikisinä metsäpolulta.

Reipas etelälounainen tuuli vilvoittaa sen verran, ettei kajakkiin ihan paistu. Laattaansaaren pohjoiskärjessä odotan, että pohjoisesta tuleva purjevene on ehtinyt ohi. Hieman pohjoisempaan on tulossa regatasta palaava höyrylaiva. Samalla selällä kolme vesikulkuneuvoa, jotka eivät metelöi. Mitä ylellisyyttä.

Saksansillan kalasatama löytyy helposti, ja ennen kuin uskaltaudun putkesta läpi, kävelen lintutornille kiikaroimaan reittiä Vaahersalonlammelle. Pätkä selvää vettä näkyy, sen jälkeen on vain heiniä ja puita.

Satamaan on tällä välin ilmestynyt haalarimies, joka ei myöskään tiedä, pääseekö lammen kautta oikaisemaan. Eivät sitä tiedä rantaan tulleet kaksi naistakaan. En ota riskiä: viidakko näytti siltä, että jos eteenpäin ei enää pääse, ei siellä pääse kääntymään takaisinkaan. Peruuttaminen ei houkuta.

Rangaistus uskonpuutteesta on kova, sillä Vaahersalon kärjen ympäri lapioiminen 4-5 metrin vastatuulussa ei ole niitä elähdyttävimpiä melontaelämyksiä. Katkaisen yksitoikkoisuuden pistäytymällä Kaitasaarella, jossa uimareissulle tullut perhe on parhaillaan makkarapaistossa. Saan viimeiset omat makkarani samalle hiillokselle ennen kuin pötköt pakenevat kajakista omin jaloin.

Saarella ollessa tuuli on kääntynyt sen verran, että se on taas sivuvastainen, kun lähden kohti Ketvelettä. Ainoa ohjelmanumero on lokkiyhdyksunnan asuttama kallioluoto.

Ketveleen kanava tulee vihdoin vastaan, ja sieltä kuuluu hirmuinen pörinä. Nuori mies pärää avoimien sulkuporttien välissä ja niiden jälkeisellä kapealla väylällä pienellä moottoriveneellä keula pystyssä. Rannalla tuijottaa kaksi nuorta naista, joiden kanssa nuorukainen pysähtyy juttelemaan. En malta olla mainitsematta sankarille erinomaisesti valitusta kiihdytysharjoittelupaikasta.

Ison Rauanveden puolella äskeinen pörisijä kuuluu tulevan perässä ja ehdin jo miettiä, onko kyseessä joku niistä neropateista, jotka saattavat jäädä kiertämään rinkiä melojan ympärille. Tällä tyyppillä näyttää onneksi olevan kiire vain kirkonkylälle päin.

Olen kohtalaisen tympääntynyt melomiseen, kun rantaudun Rauansaareen ja ihailen sen komeaa uutta laituria. Keski-ikäinen pariskunta pukee laiturilla vesijuoksuvyöt ja painaa juosten selälle päin. Nainen, kaksi lasta ja koira tulevat uimaan, ja kohta rantaan ilmestyy mies, joka tarjoaa minulle haukea. Joudun kieltäytymään: mukana ei ole voita, ja niin nälkäinen en ole, että yksin söisin yli kiloisen hauen.

Pystytän teltan keskentekoisien laavun viereen. Uin ja ihmettelen, miten lämmin järvi voi olla. Ruoka maistuu vasta kymmeneltä, kun ilta viilenee edes vähän. Arvelen, että laavunrakentajat varmaan huolehtivat herätyksestä.

Olen kahvilla, kun kirvesmies rantautuu saareen maanantaiaamuna. Hän kertoo, että saaren eteläkärjessä on jo valmiina isompi laavu, ja käyn ihailmassa sitäkin. Kesän aikana on kuulemma tarkoitus rakentaa myös melontalaitureita. Kirvesmies hymyilee vinosti, kun

kysyn, joko sellaiset on tehty Kupialansalmen kivivallille. Saan kuulemma kiroilla siellä vielä tälläkin reissulla.

Pistäydyn kirkonkylällä ja jätän kajakin siksi aikaa Oskarin rantaan. Jäätelö sulaa käsiin heti kun olen saanut sen kaupasta ulos.

Pappilanjoen rannat ovat rehevät ja vihreät, ja heinäkuun alussa vettä on vielä niin paljon, että pohjapadon yli vastavirtaan pääsee huomaamatta koko patoa. Kosulanlammen vesi on ruskeaa, mutta paljon kirkkaampaa kuin kaksi vuotta sitten, jolloin meloin tästä edellisen kerran.

Matkalla ihailen kartanoita ja lintuja, joista tunnistan joutsenen ja sen kolme poikasta. Emo käskee pojat ruovikkoon ja ilmoittaa minulle, että tänne et sitten tule. Onneksi kansallislintu parkkeerasi itsensä reitin sivuun.

Kupialansalmen pumppaamon kivimuuri kohoaa vedestä yhtä vihamielisenä kuin ennenkin. Kajakki liukuu kyllä kevyesti rullaradan yli, mutta tempu on siinä, kuinka kajakista rantaudutaan ensin lohcareiden joukkoon, jotta kulkuneuvon saa vedetyksi radalle. Onneksi vesi on lämmintä, sillä ainoa keino on astua pohjaan paljaat jalat kahden puolin kajakkia ja toivoa, ettei alle satu kovin terävää kiveä.

Kivimuurin toisella puolella sama uudestaan käänteisessä järjestyksessä.

Salmensuun kesämökin saksanpaimenkoira ei näköjään vielääkään ole tottunut melojiin.

Lamposelkä on osa aavaa Haapaselkää, joka on selvästi matalampi kuin Haukivesi. Erityisen matala on juuri Lamposelkä, ja sivumyötäisessä tuulessa saa olla tarkkana – vaahtopäät meinaavat roiskuttaa vettä hellepeiton sivuilta sisään. Vanhalta muistilta osun Petrosaaren kärkeen, jossa on melojan mentävä väylä Tornionselän puolelle.

Saaririvi pysäyttää tuulen, ja lipsuttelen tyynessä kohti Käärmevirran siltaa. Sillan jälkeen annan kevyen myötävirran ja reippaan myötätuulen viedä minua kohti seuraavaa kapeikkoa, Kukonvirtaa. Ylitän Käärmeselän käyttämättä melaa muuhun kuin ohjailuun. Yöveden puolella vastaan melonut puoliso ojentaa minulle kylmän oluen. Vielä Tulisalmen matalan hirsisillan ali ja viimeiset pari kilometriä kotiin.